

Opdrachtgever:

Juust B.V.
T.a.v. Mevrouw J. van Gastel
Goessestraatweg 19
4421 AD KAPELLE

Datum: 30 november 2022**Onderwerp:**

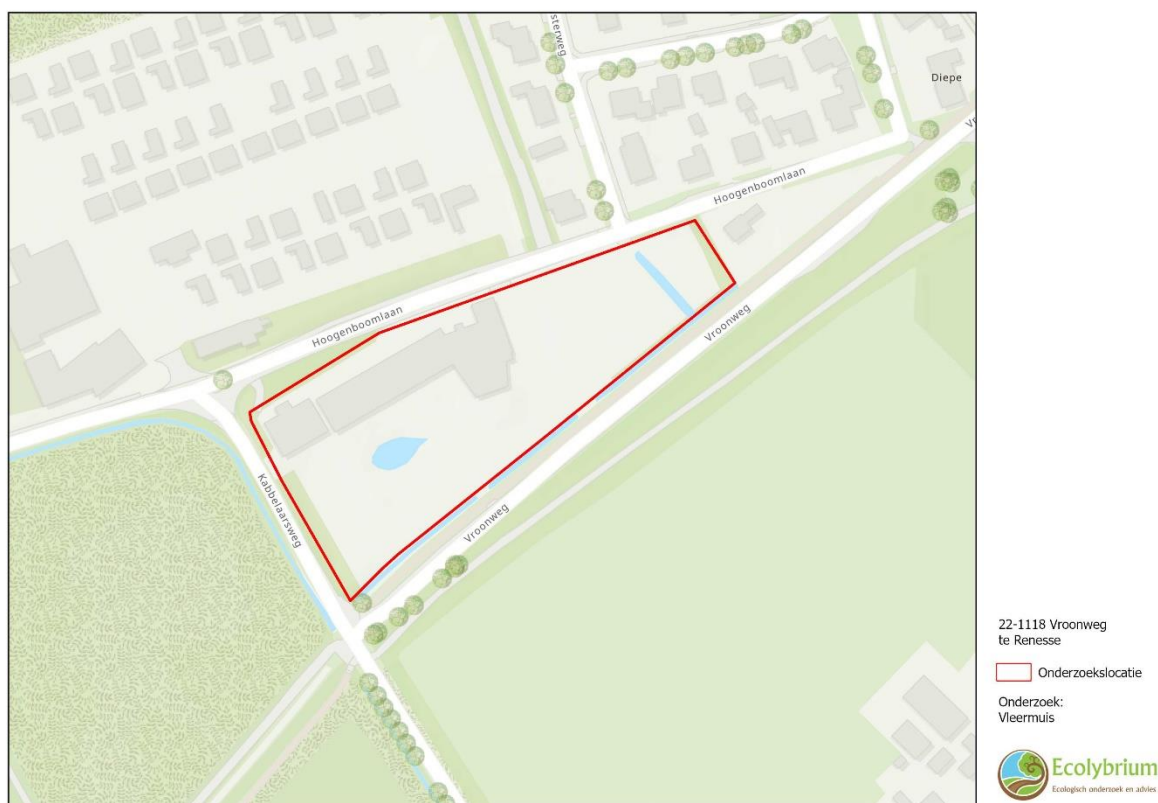
Rapportage actualisatie Quicksan en vleermuisonderzoek, onderzoekslocatie Vroonweg 33-35, te Renesse
(ons kenmerk: 22-1118)

Opgesteld door:

De heer M.J.M. Coenen

Geachte mevrouw van Gastel,

Hierbij ontvangt u van ons de rapportage inzake het actualisatieonderzoek van de eerder uitgevoerde quickscan (Viridis (kenmerk: 2017-07)) en de rapportage van het uitgevoerd vleermuisonderzoek, uitgevoerd op de ingreeplocatie Vroonweg 33-35 in Renesse, zie figuur 1.

Figuur 1: Onderzoekslocatie

Aanleiding

De onderzoekslocatie zal worden herontwikkeld, waarbij o.a. het voormalige hotel zal worden gesloopt. Vanwege de voorgenomen werkzaamheden is het noodzakelijk de ingreep te toetsen aan de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming, om zicht te krijgen of er effecten optreden ten aanzien van beschermde natuurwaarden. Om dit vast te stellen is er in maart 2017 een quickscan ecologische waarden ter plekke uitgevoerd door Viridis (kenmerk: 2017-07) en hieruit is gebleken dat de bebouwing mogelijk dienstdoet als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

Omdat deze quickscan reeds 3 jaar oud is, en daarmee de wettelijke houdbaarheid vervallen is, is het noodzakelijk deze te actualiseren.

Volgens de quickscan uit 2017 zijn er vleermuizen te verwachten in de spouwmuur aan de oostgevel, vanwege de aanwezigheid van een opening langs de bovenrand. Daarnaast zijn er scheefliggende dakpannen en opstaande loodflappen aangetroffen. Er is destijds geadviseerd om nader soortgericht vleermuisonderzoek uit te voeren, om vast te stellen of met de werkzaamheden verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden, aangezien bovengenoemde soorten en hun verblijfplaatsen beschermd zijn in het kader van de Wet natuurbescherming.

In 2022 heeft Ecolybrium het actualisatieonderzoek én het vleermuisonderzoek uitgevoerd. De resultaten worden hieronder beschreven, waarbij eerst de resultaten van het actualisatieonderzoek van de quickscan besproken wordt en vervolgens de resultaten van het vleermuisonderzoek.

Rapportage Quicksan Ecologische Waarden (actualisatie)

Onderzoeksmethodiek

Om zicht te krijgen op de aanwezigheid van beschermde soorten is de ingreeplocatie onderzocht op het mogelijk aanwezig zijn of kunnen zijn van beschermde soorten. Dit onderzoek is uitgevoerd op 2 juni 2022, onder gunstige weersomstandigheden.

Hierbij is de planlocatie onderzocht en beoordeeld of er mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde diersoorten en jaarrond beschermde nesten van vogels aanwezig zijn. Daarnaast is gekeken of er op en rondom de planlocatie beschermde planten voor kunnen komen, die met de voorgenomen werkzaamheden mogelijk hun groeiplekken verliezen.

Aanwezigheid van soorten

Vaatplanten

Er zijn geen beschermde planten aangetroffen binnen de grenzen van het plangebied. Op basis van verspreidingsgegevens en expert judgement zijn die ook niet te verwachten. Dit resultaat is in lijn met de vorige Quicksan.

Broedvogels (al of niet met jaarrond beschermde nesten)

Tijdens het bezoek zijn geen vogelsoorten aangetroffen die jaarrond beschermde nesten hebben, zoals huismus en gierzwaluw. Deze zijn ook niet te verwachten, aangezien de dakconstructies ongeschikt zijn voor deze soorten om te broeden. Gelet op de periode van dit onderzoek (juni 2022) waren deze wel waargenomen als ze er zouden broeden zouden.

Op en rondom het perceel zijn verschillende bomen en haagstruwelen aanwezig. De bomen kunnen dienen als broedgelegenheid voor een aantal algemeen voorkomende broedvogels, zoals houtduif, Turkse tortel, heggemus, roodborst, merel en winterkoning.

Effecten op jaarrond beschermde nesten treden net op, omdat deze niet aanwezig zijn in de bebouwing.

Effecten op algemeen voorkomende soorten kunnen optreden als de werkzaamheden uitgevoerd worden binnen de broedperiode. Indien de meest versturende werkzaamheden buiten de broedperiode uitgevoerd kunnen worden, of starten net voorafgaande aan het broedseizoen, dan is (opzettelijke) verstoring niet aan de orde. De broedperiode loopt grofweg vanaf half maart tot en met half juli.

Grondgebonden zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren komen in zeer beperkte mate voor. Er kunnen diverse soorten muizen voorkomen en in mindere mate soorten als egel, marterachtigen en vos. Zwaar beschermde soorten zijn op voorhand geheel uit te sluiten. Hiervoor zijn geen optimale habitats aanwezig en/of ontwikkeld.

Uit het literatuuronderzoek blijkt niet dat de locatie dienstdoet als leefgebied voor kleine marterachtigen.

Daarvoor is het gebied, zo is gebleken uit het veldonderzoek, te eentonig van structuur. Rommelige hoeken en een dichte vegetatiestructuur ontbreekt hier. Dergelijke plekken vormen essentieel onderdeel voor de meeste marterachtigen.

Effecten op beschermde soorten grondgebonden zoogdieren zijn dan ook hiermee geheel uit te sluiten.

Vleermuizen

Zoals geconcludeerd in het eerdere ecologisch onderzoek biedt de bebouwing inderdaad mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Ook zijn de vegetatiestructuren rondom het hotel geschikt als jachtgebied. Er is in aanvulling hierop in 2022 vleermuisonderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn in dit rapport beschreven.

Amfibieën, vissen en libellen

Er is op het plangebied aan de zuidkant een poel aanwezig. Deze poel was nog niet aanwezig tijdens het ecologisch onderzoek van Viridis. De poel is dichtbegroeid met waterplanten en is geschikt voortplantingswater voor verschillende soorten amfibieën, zoals de bruine kikker en gewone pad. Het is een vrij ondiepe poel met een geleidelijke overgang in diepte. Rondom de poel is geen vergraafbare grond of geschikte overwinteringsplek voor beschermde soorten, zoals de rugstreeppad. Waarnemingen van beschermde amfibieën liggen op relatief grote afstand (>2km).

Effecten op beschermde en of bijzondere soorten vissen, amfibieën en libellen zijn uitgesloten. In verband met de Algemene Zorgplicht is het van belang om geen werkzaamheden uit te voeren tijdens de paddentrek en/of dicht bij de poel.

Reptielen, dagvlinders en overige ongewervelden.

Er zijn geen beschermde reptielen aangetroffen en er is ook geen geschikt leefgebied aanwezig. Ook van dagvlinders en overige ongewervelden zijn geen beschermde soorten gevonden of te verwachten op basis van de aanwezige habitats op het terrein.

Effecten op zwaar beschermde soorten dagvlinders en/of overige ongewervelden en reptielen zijn in het geheel uit te sluiten.

Conclusies

- ✚ De bevindingen in dit rapport zijn hoofdzakelijk in lijn met de bevindingen van Viridis.
- ✚ Als aanvulling hierop is de oproep om de algemene zorgplicht in acht te nemen als het gaat om de amfibieën die waarschijnlijk de poel gebruiken voor hun voortplanting.
- ✚ Het hotel kan vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen bevatten en daarom is nader onderzoek verricht naar de functie van het hotel (zie resultaten verderop deze rapportage).
- ✚ Effecten van de ingreep op andere beschermde soorten zijn geheel uit te sluiten.
- ✚ Effecten op algemeen voorkomende soorten vogels die in het gebied broeden zijn te voorkomen door de werkzaamheden uit te voeren buiten de broedperiode (dus buiten de periode half maart-half juli).

Rapportage vleermuisonderzoek

Onderzoeksmethodieken

Onderzoeksmethodiek vleermuizen

Het vleermuisonderzoek is in de zomerperiode van 2022 door twee vleermuisdeskundigen van Ecolybrum (of ingehuurd door Ecolybrum) uitgevoerd met behulp van batdetectors (Pettersson D240X). Dit zijn de meest gebruikte apparaten voor dergelijk onderzoek en het meest efficiënt te gebruiken in het veld. De batdetectors zijn in staat opnames te maken, zodat lastig determineerbare soorten kunnen worden geanalyseerd kunnen worden met een softwarepakket (Batsound en bat Explorer). Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol.

Overige soorten

Naast deze specifieke soortgerichte onderzoeken is tevens gelet op het voorkomen van andere soorten planten en dieren (bijvoorbeeld steenmarter, egel en dergelijke).

De onderzoeksdagen zijn opgesomd in tabel 1.

Tabel 1. Onderzoeksdata

Soort	Data en duur	Temp	Wind	Weer	Opmerkingen
Vleermuis	2 juni 21.45- 23.40 uur	13 °C	3 Bft.	Droog, matig bewolkt	2 personen
	21 juni 03.30-05.30 uur	12°C	2-3 Bft.	Droog, dicht bewolkt	2 personen
	22 juli 03.55-05.55 uur	16°C	2 Bft.	Droog, dicht bewolkt	2 personen
	29 aug 20.30 – 22.00 uur	18°C	2-3 Bft.	Droog, half bewolkt	2 personen
	24 sept 19.00-00.00uur	15 °C	2-3 Bft.	Droog, half bewolkt	2 personen

Onderzoeksresultaten

Vleermuizen

Er zijn tijdens het onderzoek meerdere jagende gewone dwergvleermuizen en overvliegende rosse vleermuizen waargenomen. De resultaten zijn afgebeeld op figuur 2.

Vaste rust- en verblijfplaatsen

Er zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen aangetroffen op het plangebied.

Foerageergebied en vliegroutes

Rondom het hotel wordt gejaagd door 5-7 gewone dwergvleermuizen, voornamelijk aan de achterzijde (noordzijde). Gelet op de hoeveelheid vleermuisactiviteit en gelet op de lengte in tijd qua jagen van de aangetroffen soort, gaat het hier niet om een essentieel/primair foerageergebied. De vegetatiestructuren in en direct rondom het plangebied blijven behouden. Ook zijn er geen primaire vliegroutes van de aangetroffen vleermuizen, want zij gebruiken meerdere vliegrichtingen, zonder dat er sprake is van een of meerdere eenduidig in gebruik zijnde aanvliegroutes.

Door de voorgenomen ingrepen treden geen significante effecten op ten aanzien van de vaste rust- en verblijfplaatsen van de aangetroffen gewone dwergvleermuizen. Daarom is er voor deze ingreep geen ontheffing benodigd in het kader van de Wet natuurbescherming.

Er is geen essentieel foerageergebied aanwezig op het plangebied. Daarnaast blijven de vegetatiestructuren behouden.

Overige soorten

Er zijn tijdens de onderzoeks rondes geen andere beschermde plant- of diersoorten aangetroffen.

Figuur 2: Onderzoeksresultaten 2022

Effectbeoordeling en toetsing aan de Wet natuurbescherming

In tabel 2 zijn de effecten beschreven die optreden door de voorgenomen werkzaamheden.

Aangetroffen soorten	Functies	Effect	Toetsing Wnb nodig
Gewone dwergvleermuis	Vaste rust- en verblijfplaatsen	Nee: geen verstoring/vernietiging	Nee
	Jachtgebied, vliegrichtingen	Nee: alleen als gebied intact blijft	Nee

Tabel 2: effecten op aangetroffen soorten door de werkzaamheden

Conclusies

- ✘ Uit het onderzoek is gebleken dat er geen vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn van vleermuizen.
- ✘ Er is zijn geen eenduidige primaire vliegroutes aanwezig boven en naast de beoogde ingreeplocatie. De enkele dieren die er vliegen hebben geen vaste vliegroute aldaar.
- ✘ Er zijn geen bomen aanwezig, maar boven het dak aan de zuidzijde is wel een foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Dit betreft geen essentieel foerageergebied.
- ✘ Er is geen ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

QUICKSCAN NATUURWETGEVING HERIN- RICHTING RENESSE

**Quicksan Natuurwetgeving
Herinrichting Renesse**

E. van der Ploeg

QUICKSCAN NATUURWETGEVING HERINRICHTING RENESSE

In opdracht van Gemeente Schouwen-Duiveland, januari 2017

© 2017 Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, Culemborg

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Beesdseweg 3-18
4104 AW Culemborg
T 0345 753 275
E info@bureau-iridis.nl
W www.bureau-iridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 8212 39 119 BO1
IBAN NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst en samenstelling: Dhr. E. van der Ploeg
Veldonderzoek & foto's: Dhr. E. van der Ploeg
Foto voorblad: Ruiterpad en hotel aan de
Vroonweg te Renesse

Projectnummer: 2017-07
Wijze van citeren: Van der Ploeg, E., 2017. Quickscan
Natuurwetgeving herinrichting Re-
nesse. Ecologisch Adviesbureau Vi-
ridis, Culemborg
In opdracht van: Gemeente Schouwen-Duiveland
Contactpersoon: Dhr. D. van Eenennaam

Status: Definitief : maart 2017
Ondertekening: Dhr. Th. de Jong, directeur
Paraaf:

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal (Basis Registratie Topografie Kadaster 2013, tenzij anders wordt vermeld) inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

Inhoud

1	Inleiding	1			
1.1	Aanleiding en context	1			
1.2	Onderzoeksvragen	1			
1.3	Leeswijzer	2			
2	Onderzoeksgebied en werkzaamheden	3			
2.1	Omschrijving plangebied	3			
2.2	Omschrijving van de ingreep	3			
2.3	Impressie onderzoeksgebieden	4			
3	Wettelijk kader en beschermde soorten	6			
3.1	Wettelijk kader	6			
3.2	Wet natuurbescherming	6			
3.3	Natura 2000-gebieden	6			
3.4	Soortbescherming	7			
3.5	Zorgplicht	8			
3.6	Vogellijst	8			
3.7	Ontheffing, vergunning of vrijstelling	9			
3.8	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	9			
4	Onderzoeksmethode	12			
4.1	Literatuuronderzoek	12			
4.2	Veldonderzoek	12			
4.3	Voortoets Natura 2000-gebied Kop van Schouwen	12			
4.4	Nee Tenzij-toets Natuurnetwerk Nederland (NNN)	13			
4.5	Toetsing soortbescherming	13			
5	Voortoets gebiedsbescherming	15			
5.1	Vraagstelling	15			
5.2	Standhoudingsdoelstellingen	15			
5.3	Ligging t.o.v. Natura 2000-gebieden	16			
5.4	Beschrijving Natura 2000-gebied	16			
5.5	Effectbeoordeling	17			
5.5.1	Habitattypen	17			
5.5.2	Habitatsoorten	19			
5.5.3	Programmatistische Aanpak Stikstof	19			
5.6	Conclusie Voortoets				
				gebiedsbescherming	19
6	Quickscan soortbescherming	21			
6.1	Vraagstelling	21			
6.2	Resultaten en effectbeoordeling	21			
6.2.1	Vaatplanten	21			
6.2.2	Grondgebonden zoogdiersoorten	21			
6.2.3	Vleermuizen	22			
6.2.4	Vogels	22			
6.2.5	Amfibieën	22			
6.2.6	Reptielen	23			
6.2.7	Ongewervelde diersoorten	23			
6.3	Mitigatie	23			
6.3.1	Algemeen	23			
6.3.2	Vogels	23			
6.3.3	Zorgplicht	23			
6.4	Conclusies Quickscan soortbescherming	23			
7	Nee tenzij-principe Natuurnetwerk Nederland	25			
7.1	Nee tenzij-principe	25			
7.1.1	Groot openbaar belang	25			
7.1.2	Reële alternatieven	25			
7.1.3	Negatieve effecten op bestaande kenmerken en waarden	26			
7.2	Bestaande en potentiële waarden	26			
7.3	Robuustheid en aaneengeslotenheid	26			
7.4	De aanwezigheid van bijzondere soorten	26			
7.5	Verbindingsfunctie	27			
7.6	Behoud van oppervlakte	27			
7.7	Behoud van samenhang	27			
8	Conclusie	28			
9	Literatuurlijst	29			

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

De gemeente Schouwen-Duiveland is voornemens om het gebied rond de Strandkerk en het naastgelegen hotel te herontwikkelen. De sloop van de kerk heeft in het voorjaar van 2016 al plaatsgevonden, voor het hotel heeft sloop en nieuwbouw de voorkeur. Daarnaast voldoet de bestaande verkeersstructuur niet meer aan de eisen van de gemeente. Het doel van dit project is een zo compleet en integraal mogelijke herstructurering van het gebied, zodat de exploitant het hotel kan (ver)bouwen en de bestaande infrastructuur aangepakt kan worden door de gemeente. Deze herontwikkeling wordt uitgevoerd in het kader van het Masterplan Renesse, een groot-schalig ontwikkelingsproject voor de komende 20 tot 30 jaar.

Ruimtelijke ingrepen kunnen negatieve effecten op wettelijk en planologisch beschermde natuurwaarden veroorzaken. Wanneer ingrepen plaatsvinden in of nabij een door de Wet Natuurbescherming wettelijk beschermd Natura 2000-gebied kunnen de instandhoudingsdoelstellingen van de aangewezen habitattypen en habitatsoorten in het geding komen. Indien strikt beschermde soorten voorkomen, kunnen mogelijk een of meerdere verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming overtreden worden.

Doordat er tevens overlap van de plannen met het Nationaal Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) is het nodig een 'Nee, tenzij'-afweging, waarin beoordeeld wordt of er significant afbreuk gedaan wordt aan de plaatselijke waarden van het NNZ, uit te voeren.

1.2 Onderzoeksvragen

Om te onderzoeken of bovenstaande het geval is, heeft Gemeente Schouwen-Duiveland aan Ecologisch Adviesbureau Viridis opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van wettelijk en planologisch beschermd gebied en het voorkomen van strikt beschermde plant- en diersoorten in het kader van de geldende natuurwetgeving.

Voorliggende rapportage geeft daarom antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

Voortoets Natura 2000:

- Zijn er (negatieve) effecten op plaatselijk aangewezen habitatsoorten en -typen te verwachten?
- Ondervinden de aangewezen instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden 'Kop van Schouwen' en 'Voordelta' negatieve effecten van de ontwikkelingen?
- Is het noodzakelijk een Passende beoordeling op te stellen voor het project?

Quickscan Soortbescherming:

- Zijn binnen de invloedssfeer van het plangebied wettelijk beschermde soorten aanwezig of te verwachten?
- Ondervinden aanwezige wettelijk beschermde soorten negatieve effecten van de ontwikkelingen?
- Is nader onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten noodzakelijk?
- Zijn mitigerende en/of compenserende maatregelen in het kader vigerende wetgeving mogelijk, en zo ja welke?
- Is het noodzakelijk om een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen?

Toetsing 'Nee, tenzij'-regime:

- Zijn er significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van gronden die begrenst zijn als het Natuurnetwerk Zeeland te verwachten?
- Is het opstellen van een 'Nee, tenzij-toets' noodzakelijk?

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande ruimtelijke ingrepen in overeenstemming met de geldende natuurwetgeving en -beleid uit te voeren. In voorliggende rapportage worden deze onderzoeksvragen beantwoord.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het onderzoeksgebied en de voorgenomen werkzaamheden beschreven. In hoofdstuk 3 is het wettelijke kader benoemd en in hoofdstuk 4 is de onderzoeksmethode beschreven. Hoofdstuk 5 beschrijft de Voortoets voor het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen, hoofdstuk 6 de resultaten om-

trent de soortenbescherming en hoofdstuk 7 de resultaten van de Nee Tenzij-Toets. In hoofdstuk 8 zijn de conclusies en het advies opgenomen. Ten slotte is in hoofdstuk 9 een overzicht van de geraadpleegde literatuur opgenomen.

2 Onderzoeksgebied en werkzaamheden

2.1 Omschrijving plangebied

Het plangebied ligt gedeeltelijk binnen en gedeeltelijk ten westen van de bebouwde kom van Renesse. Het plangebied bestaat uit de Vroonweg, Hoogenboomlaan en Kabbelaarsweg en het hier gelegen Hampshire hotel. Een klein grasland ten oosten van het hotel en een zeer klein deel van de westelijk van het hotel gelegen Vroongronden, maken eveneens deel uit van het plangebied.

Het hotel is over het algemeen goed onderhouden. Kieren zijn slechts spaarzaam aanwezig achter betimmeringen, over het algemeen zijn de betimmeringen goed afgedicht. Het dak vertoont op enkele plaatsen wel tekenen van matig onderhoud in de vorm van scheef liggende dakpannen. De tuin rond het hotel bestaat uit een combinatie van grasland, perken met sierheesters en bomen, een deels drooggevalen vijver en parkeerplaatsen.

Binnen het grasland direct oostelijk van het hotel was tot vorig jaar de strandkerk gesitueerd. Deze is begin 2016 gesloopt, waarna het perceel is ingezaaid met een diversiteit aan grassen en kruiden, zoals duizendblad, smalle weegbree, witte klaver en kamille.

De her in te richten wegen zijn geasfalteerd en soms voorzien van parallel gelegen fietspaden. De bermen bestaan uit grasland of bomenrijen, met hoofdzakelijk es, eik, berk, populier, zwarte els, meidoorn en hulst. Aan de Kabbelaarsweg staan enkele grotere bomen met holten, de overige bomen zijn veelal wat kleiner en bevatten geen holten. De ondergroei bestaat hoofdzakelijk uit grote brandnetel, fluitenkruid en bodembedekkende klimop. Langs de Vroonweg ligt een smal ruiterspad dat is bedekt met houtsnippers. Westelijk van de Kabbelaarsweg liggen de Vroongronden, die deel uitmaken van het Natura 2000-

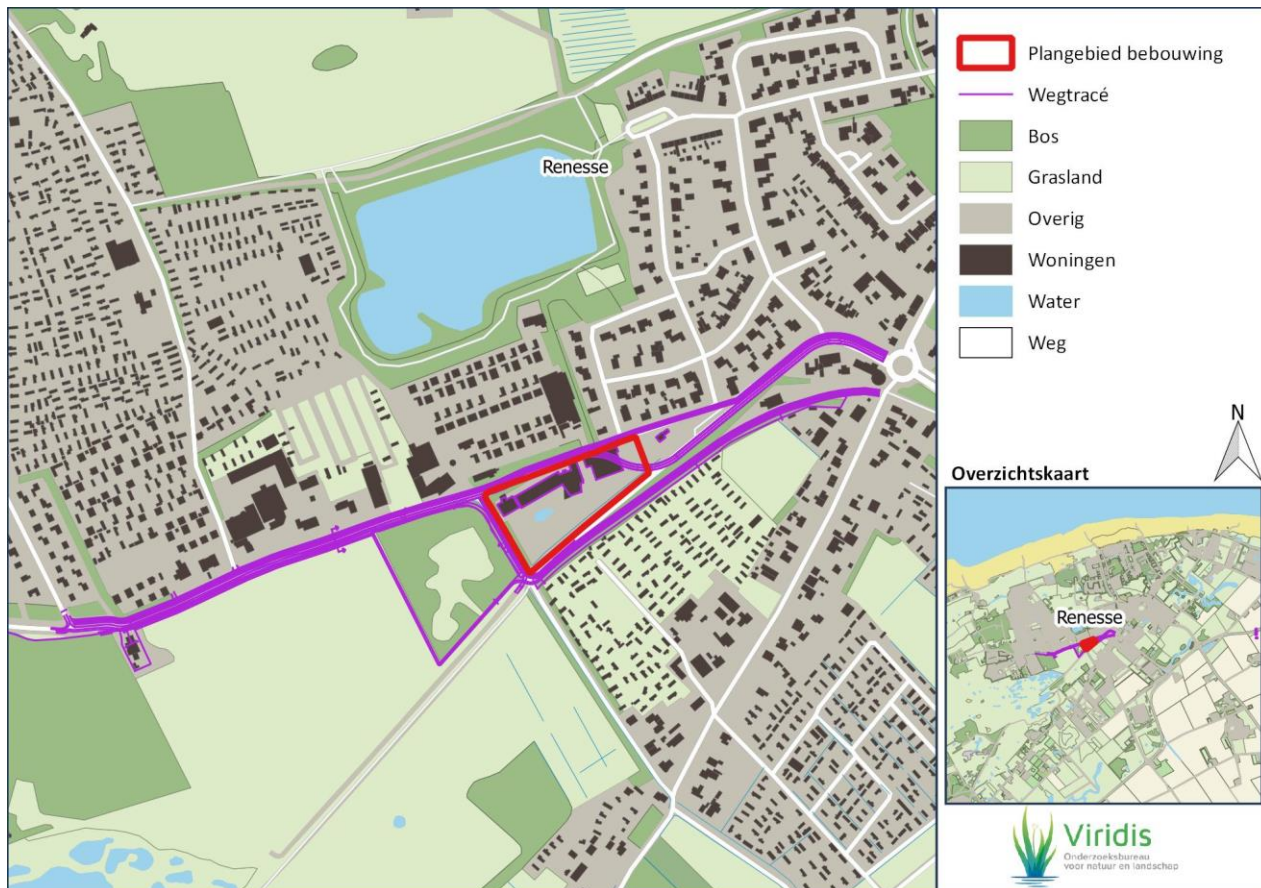
gebied Kop van Schouwen. De uit te breiden wegen vallen deels binnen dit Natura 2000-gebied. Ook zal hier een ruiterspad worden gerealiseerd. Het gebied bestaat direct westelijk van de Kabbelaarsweg uit een bosschage van eik, zwarte els en populier. Het ruiterspad zal direct westelijk van deze bosschage worden aangelegd. Hier is momenteel een grotendeels door brem overwoekerde vegetatie aanwezig. Alleen aan de noordzijde van het tracé is de vegetatie opener, maar hier domineren grassen, braam en enkele algemene kruiden zoals zachte ooievaarsbek, duizendblad, smalle weegbree en muizenootje. In Figuur 2.1 wordt een overzicht gegeven van het plangebied.

2.2 Omschrijving van de ingreep

De gemeente Schouwen-Duiveland is voornemens diverse maatregelen in het plangebied uit te voeren. De Hogenboomweg, Vroonweg en Kabbelaarsweg zullen worden heringericht. Er zullen ruiterspaden en fietspaden worden gerealiseerd en het tracé van de Hoogenboomweg en Vroonweg worden verlegd, deze aanpassing van de weg loopt door tot de Hogenboomweg 42 en zal deels binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied vallen. Op het grasland direct oostelijk van het hotel zal het nieuwe tracé van de Vroonweg worden gerealiseerd. Het tussen deze wegen gelegen hotel zal worden gesloopt, waarna nieuwbouw van een hotel met restaurant en wellnessvoorzieningen.

Aan de zuidzijde van de Hoogenboomweg zal een ruiterspad worden aangelegd. Ten zuiden van de woning met huisnummer 30, zal het ruiterspad in noord-zuidrichting door de "Vroongronden" naar de daar gelegen paden lopen. Het ruiterspad zal worden aangesloten op het bestaande ruiterspad aan de zuidzijde van de Vroonweg.

Figuur 2.1 | Overzicht van het plangebied.

2.3 Impressie onderzoeksgebieden

Onderstaande afbeeldingen geven een indruk van de huidige situatie.

Figuur 2.2 | Grasland ten oosten van het Hampshire hotel.

Figuur 2.3 | Zuidelijke ingang van het hotel.

Figuur 2.4 | Hogenboomlaan ten noordoosten van het hotel.

Figuur 2.5 | Ruiterpad zuidelijk van de Vroonweg.

Figuur 2.6 | Hoogenboomlaan ten noordwesten van het hotel.

Figuur 2.7 | Vroongronden westelijk van de Kabbelaarsweg.

Figuur 2.8 | Vroongronden westelijk van de Kabbelaarsweg.

Figuur 2.9 | Holte in boom aan de Kabbelaarsweg.

3 Wettelijk kader en beschermde soorten

3.1 Wettelijk kader

De natuurwetgeving voor Nederland is per 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft als doel bescherming, herstel en ontwikkeling van natuur zonder stijging van lasten voor bedrijven en burgers. Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de Provincies. Deze decentralisatie houdt in dat de provincies nu o.a. verantwoordelijk zijn voor het toetsen van ontheffingsaanvragen. RVO blijft wel het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing of vrijstellingen voor activiteiten en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk.

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken.

3.2 Wet natuurbescherming

Binnen de wet zijn de beschermingsregimes voor Natura 2000-gebieden, soortbescherming en houtopstanden opgenomen als afzonderlijke hoofdstukken, waardoor de wet via duidelijke en eenvoudige regels voorziet in een heldere implementatie van de Europese natuurbeschermingsrichtlijnen. De Wet natuurbescherming kent drie beschermingscategorieën onder het hoofdstuk 'soortbescherming':

- Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels op grond van de Vogelrichtlijn (art 3.1);
- Soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn (art. 3.5);
- Nationaal beschermde 'andere soorten' (art. 3.10).

3.3 Natura 2000-gebieden

De wetgeving met betrekking tot Natura 2000-gebieden is vastgelegd in Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Van-

uit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden.

Het ondernemen van projecten, plannen of activiteiten in en in de omgeving van een Natura 2000-gebied kan mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Indien het niet mogelijk is om negatieve effecten op voorhand uit te sluiten, dan is er sprake van een vergunningsplicht en moet een habitattoets uitgevoerd worden. In een habitattoets worden de projecten, plannen of activiteiten getoetst op hun invloed op de instandhoudingsdoelstellingen en/of (onder bepaalde voorwaarden) toestemming voor de uitvoering kan worden verleend. Deze toetsing kan bestaan uit drie onderdelen;

- Voortoets;
- Verslechteringstoets of Passende Beoordeling;
- ADC-toets.

Voortoets

Middels een *voortoets* wordt onderzocht of de ingrepen (significant) negatieve effecten kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen binnen de Natura 2000-gebieden. Indien er een negatief effect verwacht wordt is het noodzakelijk om aanvullend onderzoek uit te voeren in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling (art. 2.8, lid. 2). Indien er zeker geen negatief effect is te verwachten dan is er geen vergunning nodig, bij het indienen van een aanvraag wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag.

Verslechteringstoets

Indien uit de voortoets blijkt dat er een kans is op een negatief effect, maar dat deze zeker niet significant is, dient er een *verslechteringstoets* uitgevoerd te worden. In deze toetsing wordt er gekeken of de activiteit werkelijk een verslechtering van de natuurlijke habitats of habitats van soorten tot gevolg heeft. Het bevoegd gezag geeft aan welke gegevens verwacht

worden en welke mate van gedetailleerdheid noodzakelijk is. Als uit de verslechteringstoets blijkt dat er geen negatieve effecten optreden of dat de negatieve effecten aanvaardbaar zijn wordt de vergunning afgegeven, eventueel met voorwaarden of beperkingen.

Passende beoordeling

Indien uit de voortoets blijkt dat er een kans is op een significant negatief effect, dient er een *passende beoordeling* uitgevoerd te worden. De passende beoordeling is vergelijkbaar met de verslechteringstoets, maar is gedetailleerder en uitgebreider. Tijdens het vaststellen van de mogelijk negatieve effecten mogen mitigerende maatregelen wél meegewogen worden in de beoordeling, compenserende maatregelen niet (Kader 3.1). Indien uit deze toetsing blijkt de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aangetast worden kan een vergunning worden verleend en kan het plan vastgesteld worden. Blijkt er echter dat er werkelijk sprake is van mogelijk significante effecten dan wordt een vergunning alleen afgegeven indien er geen Alternatieven zijn, er Dwingende redenen van groot openbaar belang zijn en er Compensatie plaatsvindt: de *ADC-toets*.

ADC-toets

Indien negatieve effecten niet uit te sluiten zijn, kan het plan alleen vastgesteld en vergund worden indien wordt voldaan aan elk van de volgende voorwaarden (art. 2.8-4)

- a. Er zijn geen Alternatieve oplossingen
- b. Het project wordt uitgevoerd onder Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard
- c. Er worden Compenserende maatregelen getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft

Kader 3.1 Mitigerende maatregelen

*Mitigerende maatregelen zijn maatregelen die erop gericht zijn om de negatieve gevolgen van een plan of project voor een Natura 2000-gebied te voorkomen of te verminderen. Compenserende maatregelen zijn maatregelen die de significant versturende effecten van een plan of project op de kwalificerende natuurwaarden in een Natura 2000-gebied compenseren.

3.4 Soortbescherming

Het hoofdstuk 'Soortbescherming' uit de Wet natuurbescherming bestaat uit drie aparte beschermingsregimes, ook wel de passieve soortbescherming genoemd: 1) de Vogelrichtlijn; 2) de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en; 3) nationaal beschermde soorten. Voor deze drie beschermingsregimes gelden verschillende verboden en wettelijke belangen voor het aanvragen van een ontheffing.

Vogelrichtlijn (art 3.1)

Voor *van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn* gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) opzettelijk doden en vangen van vogels;
- 2) opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren;
- 3) eieren rapen en onder zich hebben;
- 4) opzettelijk verstoren van vogels;
- 5) het verbod onder 4) is niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 1.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.3, lid 4:

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora en fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten;
6. het selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van bepaalde vogels.

Habitatrichtlijn (art. 3.5)

Voor in het wild levende dieren van soorten, genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) opzettelijk doden en vangen;
- 2) opzettelijk verstoren;
- 3) opzettelijk vernielen of rapen eieren;

- 4) opzettelijk beschadigen of vernielen voortplantings-plaatsen of rustplaatsen;
- 5) opzettelijk plukken of vernielen planten.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheftingsaanvraag (zie paragraaf 1.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8, lid 5:

1. ter bescherming van flora en fauna, en instandhouding natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wettelijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek of onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten of de daartoe benodigde kweek;
5. op selectieve wijze een aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben.

Nationale beschermde soorten (art 3.10)

Voor in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) opzettelijk te doden of te vangen;
- 2) opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

Voor vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B gelden de volgende verbodsbepalingen:

- 1) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheftingsaanvraag (zie paragraaf 1.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.10, lid 2:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;
- b. ter voorkoming van schade of overlast;
- c. ter beperking van de omvang van populaties;

- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bossen;
- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied; of
- h. in het algemeen belang.

Actieve soortbescherming

Naast de passieve soortbescherming zijn provincies wettelijk verplicht om soorten te beschermen middels de Natuurvisie (art. 1.7) en de actieve soortbescherming (art 1.12). In het kader van deze actieve bescherming kunnen de provincies soorten of gebieden aanwijzen waarvoor een extra inspanning nodig is om de staat van instandhouding van populaties te behouden of herstellen.

3.5 Zorgplicht

Voor alle Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten (mét en zonder beschermstatus) is de zorgplicht van kracht (art. 1.11). De zorgplichtbepaling houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt aan Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurmonumenten en in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving dergelijke handelingen achterwege laat, mitigerende maatregelen of compenserende maatregelen neemt.

3.6 Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn strikt beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn en habitatrichtlijn (art 3.1 en 3.5). Tijdens het broedseizoen zijn ook de nesten van vogels beschermd. Vogelrichtlijn kent geen standaard periode voor het broedseizoen. In 2009 is de lijst aangepast met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door zijn beschermd (zie Kader 3.3). De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De wetgever verstaat onder vaste verblijfplaatsen van vogels ook

nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broed-tijd regelmatig verblijven.

3.7 Ontheffing, vergunning of vrijstelling

Het is mogelijk om voor de in de Wet natuurbescherming vermelde verboden een ontheffing of vergunning aan te vragen. Er kan alleen een ontheffing verleend worden als er aan drie criteria is voldaan:

- Er is geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk;
- Er moet sprake zijn van een wettelijk belang behorend bij het artikel dat overtreden wordt;
- Er mag geen afbreuk aan de staat van in-standhouding van de populatie plaatsvinden.

3.8 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is de basis van het natuurbeleid in Nederland. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden. Ook de beheersgebieden voor agrarisch natuurbeschermer behoren tot het NNN. Het vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones, waardoor een betere verspreiding van flora en fauna plaats kan vinden.

Het Natuurnetwerk Nederland is ruimtelijk in Provinciale Structuurvisies vastgelegd en de planologische verankering van het netwerk vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Op grond van artikel 2.10 Besluit algemene regels ruimtelijk ordening (BARRO) geldt er een algemeen beschermingsregime voor NNN-gebieden (zie ook Kader 3.2). Dit algemene

regime bestaat eruit dat er geen toestemming mag worden verleend aan projecten of activiteiten die leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden of tot een significante vermindering van de oppervlakte van of samenhang tussen die gebieden.

Kader 3.2 Nee, tenzij principe

In de NNN geldt het 'Nee, tenzij' principe, dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen die de wezenlijke waarden en kenmerken aantasten niet zijn toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven zijn, en er sprake is van een groot openbaar belang. De effecten van de ingreep moeten worden gecompenseerd.

Wanneer bij ruimtelijke ontwikkelingen een bestemmingsplan wijziging moet worden doorgevoerd dient altijd een 'Nee, tenzij'-toets te worden uitgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er als gevolg van de voorgenomen maatregelen significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden. In de natuurtoets zal onderzocht worden of een toetsing in het kader van het 'Nee, tenzij'-afweging noodzakelijk is. Toestemming voor deze ruimtelijke ontwikkeling is alleen mogelijk indien er: 1) sprake is van een groot openbaar belang, 2) geen reële alternatieven zijn, en 3) de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, de oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Kader 3.3 | Jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nest jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden:

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als vaste rust- en verblijfplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: buizerd en ransuil).
5. De volgende vogelsoorten behoren tot deze categorie: vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

4 Onderzoeksmethode

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen, is een verkennend natuurwaardenonderzoek uitgevoerd. Het verkennende natuurwaardenonderzoek omvat zowel een literatuurstudie als een verkennend veldonderzoek. Hiermee is de ecologische waarde van het gebied in kaart gebracht. Zo wordt het voorkomen van en de waarde voor beschermde soorten en habitats binnen de Wet Natuurbescherming bepaald.

Uit het onderzoek komt naar voren welke soorten en habitats te verwachten zijn en welke soorten en habitats daadwerkelijk aanwezig zijn. Onderstaand is de gebruikte onderzoeksmethode beschreven.

4.1 Literatuuronderzoek

Bij het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van reeds bekende verspreidingsgegevens van planten en dieren. Deze zijn o.a. afkomstig uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en de database van Ecologisch Adviesbureau Viridis.

Tevens is gebruik gemaakt van algemene verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen en zijn verscheidene relevante websites geraadpleegd. Aanvullend zijn relevante onderzoeksrapporten van vergelijkbare projecten bekeken en is gebruik gemaakt van gegevens van het Ministerie over de relevante Natura 2000-gebieden, zoals de profielendocumenten van de habitattypen en -soorten en de effectenindicator. De resultaten hebben uitgewezen welke beschermde soorten in de omgeving van het onderzoeksgebied verwacht kunnen worden.

4.2 Veldonderzoek

In aanvulling op het literatuuronderzoek is een veldonderzoek in het plangebied uitgevoerd. Dit veldbezoek heeft plaatsgevonden op 5 januari 2017. Bij het veldbezoek is op basis van geografische ligging, terreingesteldheid en *expert judgement* beoordeeld of in het onderzoeksgebied beschermde soorten en habitats voorkomen of kunnen voorkomen.

Er is tevens beoordeeld of voor beschermde soorten geschikte biotopen aanwezig zijn. Daarbij is gekeken of aanvullend specialistisch onderzoek noodzakelijk is om de aanwezigheid van soorten en de effecten van de werkzaamheden op deze soorten te kunnen beoordelen. Tijdens het veldonderzoek is het voorkomen van de soortgroepen vaatplanten, grondgebonden zoogdiersoorten, vleermuizen, vogels, reptielen en ongewervelde diersoorten onderzocht. Daarnaast is een inschatting gemaakt van de aanwezigheid van de aangewezen habitattypen en habitatsoorten.

Het plangebied is tijdens het veldbezoek lopend onderzocht.

4.3 Voortoets Natura 2000-gebied Kop van Schouwen

Binnen de invloedssfeer van het onderzoeksgebied ligt een onder de Wet Natuurbescherming beschermd Natura 2000-gebied. De uitbreiding van het wegtracé en de aanleg van een ruiterspad zal binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied uitgevoerd worden. Het betreft het gebied "Kop van Schouwen". De overige werkzaamheden, zoals de sloop en bouw van het hotel met wellness vinden deels direct grenzend aan het Natura 2000-gebied plaats. Zie Figuur 4.1 voor de begrenzing van het Natura 2000-gebied en de overlap van de uitbreiding van het wegtracé met dit gebied.

Het is mogelijk dat negatieve effecten op de Natura 2000-doelstellingen optreden. Een Voortoets in het kader van de Wet Natuurbescherming wijst uit of de ingrepen negatieve effecten kunnen hebben op instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. De gegevens van het literatuuronderzoek en de veldinventarisatie vormen de basis voor de toetsing.

Tijdens het veldonderzoek zijn aanwezige habitattypen en -soorten in en rondom het plangebied in beeld gebracht.

4.4 Nee Tenzij-toets Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Binnen de invloedssfeer van het onderzoeksgebied liggen de Vroongronden, die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De begrenzing van dit gebied komt overeen met de begrenzing van het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen. Zie Figuur 4.1 voor de begrenzing van het NNN en de overlap van de uitbreiding van het wegtracé met dit gebied.

Het is mogelijk dat negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN optreden. Tijdens het veldonderzoek zijn deze waarden in beeld gebracht. Er wordt getoetst of de ingrepen significant negatieve effecten hebben op de bestaande kenmerken en waarden van het gebied. Op basis hiervan is beoordeeld of een volledige toetsing in het kader van het Nee tenzij-principe noodzakelijk is.

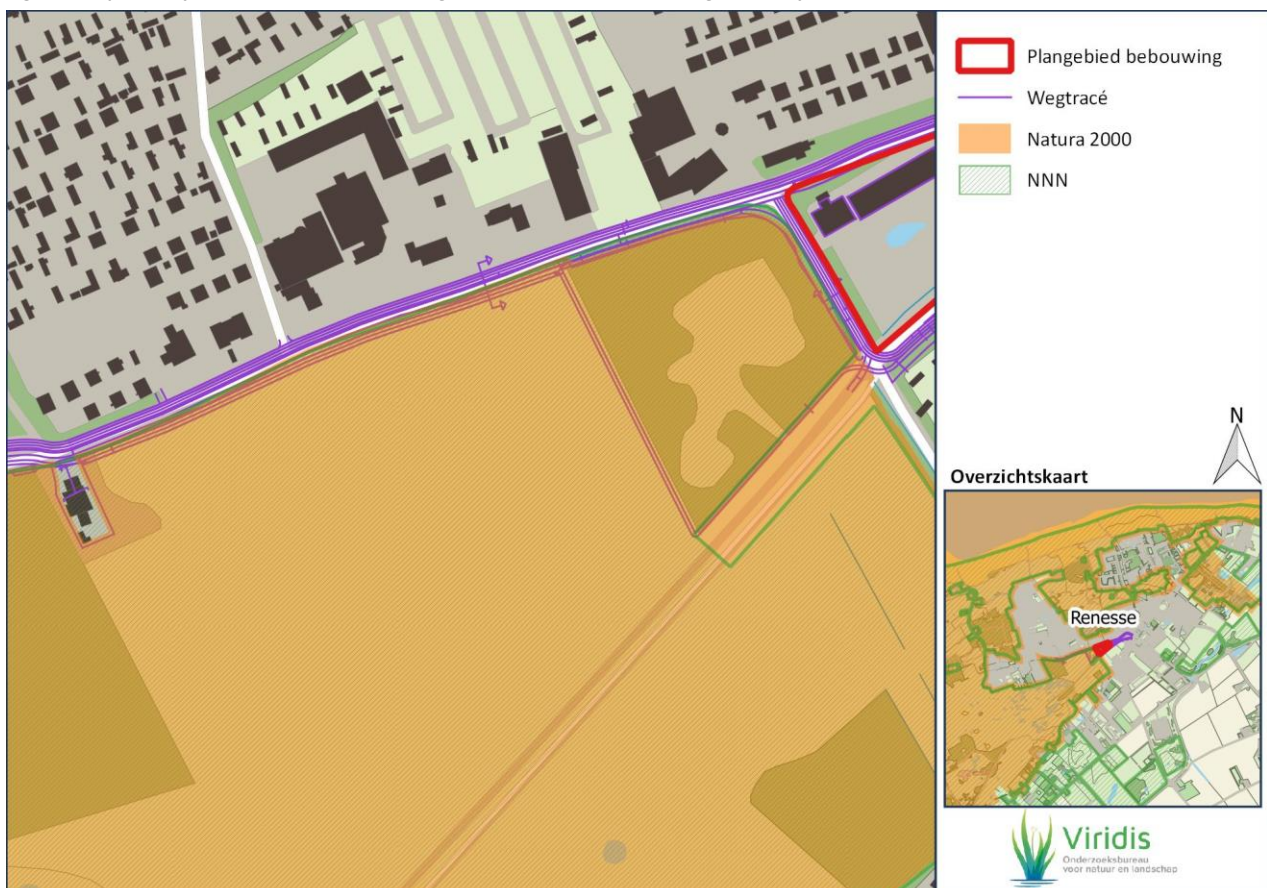
4.5 Toetsing soortbescherming

De uit het bronnenonderzoek en veldonderzoek verkregen verspreidingsgegevens worden geanalyseerd om te onderzoeken of bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming worden overtreden.

Wanneer uit het veld- en literatuuronderzoek blijkt dat strikt beschermde soorten voorkomen is, indien dit mogelijk is zonder aanvullend soortspecifiek onderzoek, een effectenanalyse opgesteld. In de effectenanalyse zijn de effecten op de aanwezige beschermde soorten beschreven. Er is daarbij aangegeven of en hoe negatieve effecten zo veel als mogelijk voorkomen kunnen worden.

In het geval dat negatieve effecten ondanks het nemen van mitigerende maatregelen niet te voorkomen zijn, is het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Figuur 4.1 | Overlap van het uit te breiden wegtracé met het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen en het NNN.

5 Voortoets gebiedsbescherming

De Voortoets kan bestaan uit verschillende stappen, waarbij de volgende vraag centraal staat: *is er een kans op een significant negatief effect?* Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

- Er is zeker geen negatief effect. Negatieve gevolgen kunnen worden uitgesloten. Er is geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig. Dit betekent tevens dat verdere toetsing en aanvullende beoordeling niet nodig is;
 - Negatieve gevolgen kunnen weliswaar niet worden uitgesloten, maar leiden zeker niet tot significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. De provincie kan een 'verslechtings- en verstoringstoets' voorschrijven, voordat zij goedkeuring aan het bestemmingsplan verleent;
 - Er kunnen negatieve gevolgen verwacht worden die kunnen leiden tot significante aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In dit geval dient een 'Passende beoordeling' te worden uitgevoerd. Hierbij wordt in detail de kans op een significant effect beoordeeld.
- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
 - Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
 - Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
 - Behoud of herstel van gebied specifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Voor alle Natura 2000-gebieden in Nederland zijn naast de algemene instandhoudingsdoelstellingen tevens specifieke instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Het gaat hierbij om gerichte doelstellingen voor habitattypen of habitatsoorten van de Habitatrichtlijn en/of soorten van de Vogelrichtlijn waarvoor het gebied van bijzondere waarde is.

Specifieke instandhoudingsdoelstellingen zijn soort- of habitat gebonden. Per soort en habitatype is een oordeel gegeven over de landelijke staat van instandhouding. Tevens is het belang van het gebied en de daarbij behorende specifieke instandhoudingsdoelstellingen aangegeven. Op grond van de staat van instandhouding en het relatief belang van soorten en habitattypen zijn de belangrijkste verbeteropgaven en doelen op landelijk niveau vastgesteld. Deze landelijke doelen vormen de kaders voor de formulering van instandhoudingsdoelen op gebiedsniveau. Zo is uiteindelijk per Natura 2000-gebied de instandhoudingsdoelstelling wat betreft de oppervlakte en kwaliteit van het gebied weergegeven. De gebiedsdoelen zijn geformuleerd in termen van behoud, verbetering van de kwaliteit en uitbreiding verspreiding.

5.1 Vraagstelling

Om goed voorbereid te zijn op een eventueel noodzakelijke vergunning van de Wet Natuurbescherming wil de Gemeente Schouwen-Duiveland antwoord op de volgende vragen:

- Ondervinden aangewezen instandhoudingsdoelstellingen in het Natura 2000-gebied effecten van de voorgenomen werkzaamheden op het plangebied?
- Is het noodzakelijk een Passende beoordeling op te stellen voor het project?

5.2 Instandhoudingsdoelstellingen

Voor de Natura 2000-gebieden zijn een aantal algemene instandhoudingsdoelen geformuleerd:

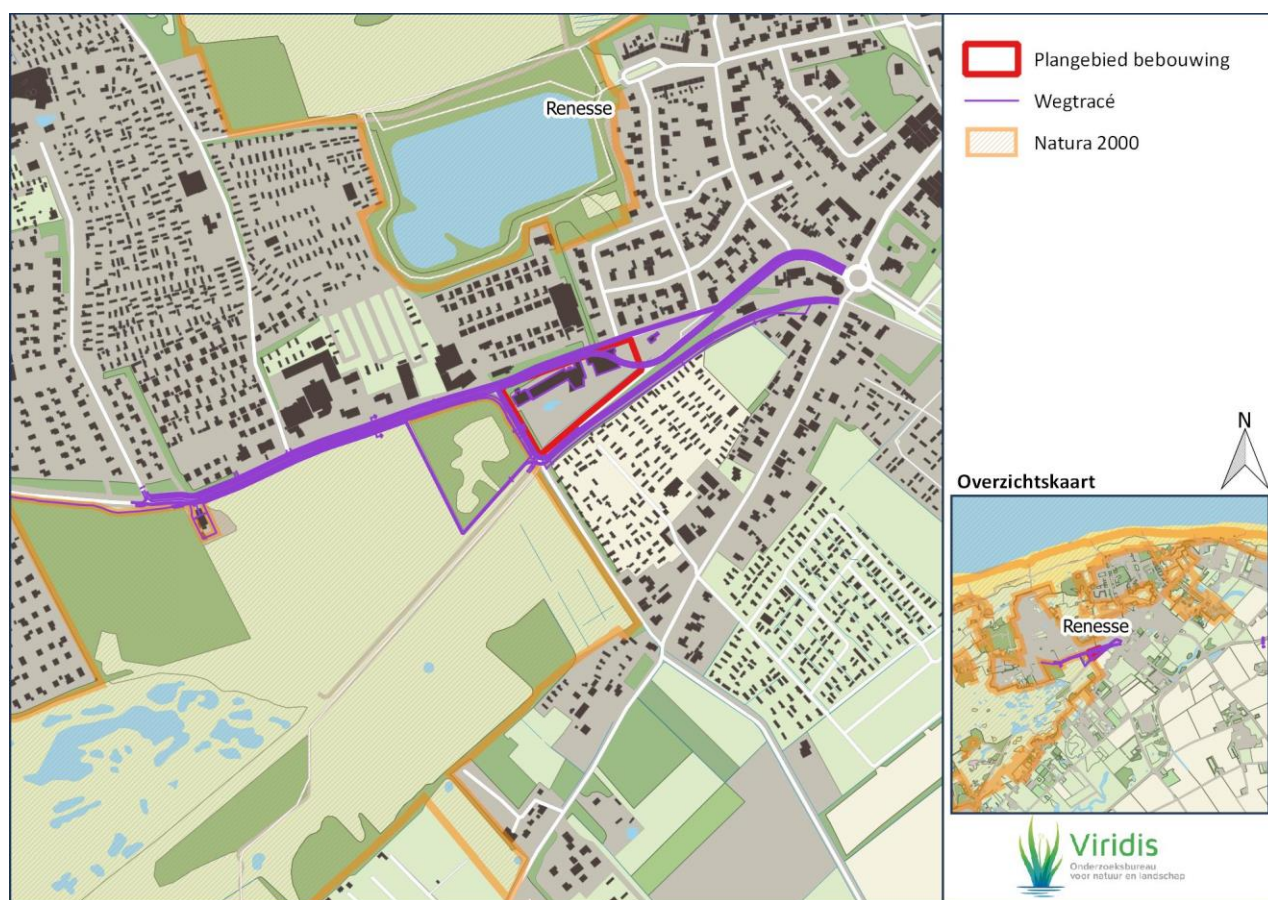
- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

5.3 Ligging t.o.v. Natura 2000-gebieden

Bij de beoordeling van de mogelijke effecten van (ruimtelijke) ontwikkelingen en plannen speelt de ligging van het project ten opzichte van wettelijke beschermde Natura 2000-gebieden een grote rol. Het aan te leggen gedeelte van het ruiterspad tussen de Hoogenboomlaan en de Vroonweg, ligt geheel binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied “Kop van Schouwen”. Het uit te breiden wegtracé ligt gedeeltelijk binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied “Kop van Schouwen”, de overlap bedraagt maximaal 6 meter (Figuur 5.1). De overige ontwikkelingen zullen buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied

worden uitgevoerd. Er zijn mogelijk negatieve effecten te verwachten op de aangewezen habitattypen en habitatsoorten en de instandhoudingsdoelstellingen. Een Voortoets Wet Natuurbescherming voor de aanleg van het ruiterspad is noodzakelijk.

Daarnaast ligt het plangebied op 1,5 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied “Voordelta”. Gezien de aard van de ontwikkeling is het echter redelijkerwijs uitgesloten dat significant negatieve effecten te verwachten zijn op de aangewezen habitattypen en habitatsoorten en de instandhoudingsdoelstellingen van wettelijk beschermde gebieden.

Figuur 5.1 | Begrenzing van het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen (oranje). Het aan te leggen ruiterspad en de uitbreiding van het wegtracé zijn in paars weergegeven.

5.4 Beschrijving Natura 2000-gebied

De Kop van Schouwen is een duingebied op het westelijke uiteinde van Schouwen-Duiveland. Het gebied omvat een aantal deelgebieden met een verschillende ontstaansgeschiedenis, waardoor kalkrijke jonge duinen, kalkarme oude duinen, klifduinen en stuifduinen aanwezig zijn. Aan de zeezijde van het gebied zijn de duinen sterk geaccidenteerd, met natuurlijke begroeiing, verstuivingsprocessen en natte valleien;

de open binnenduinen zijn licht golvend. Daardoor komt een brede variatie aan duinhabitattypen voor. In de aangroeiende noordwestpunt (Verklikkerduinen) zijn jonge duinvalleien aanwezig. De iets zuidelijker gelegen Meeuwenduinen vormen een naar verhouding grootschalig actief stuivend duin waarin in de laatste 50 jaar geen maatregelen zijn getroffen voor vastlegging van het duin. Er komen evenwel geen duinvalleien in voor. In de Zeepe duinen ten oosten

daarvan zijn in het kader van natuurontwikkeling valleien opnieuw uitgegraven en zijn nieuwe uitblazingsvalleien ontstaan. In het zuidwesten van het gebied worden jonge duinen met struweel en bos aangetroffen. In de oostelijke binnenduinen liggen ontkalkte vroongronden met soortenrijke graslanden, afgewisseld met de zogenaamde elzenmeten, duinheide en landgoedbossen. Tussen Burgh-Haamstede en Renesse zijn de meeste natte duinvalleivegetaties te vinden.

Aangewezen habitattypen en -soorten

De aangewezen habitattypen en -soorten voor Natura 2000-gebied Kop van Schouwen zijn weergegeven in de onderstaande tabel 5.1. Bij de aangewezen habitattypen en -soorten zijn de instandhoudingsdoelstellingen weergegeven. In de eerste kolom achter de habitattypen en -soorten is de landelijke staat van instandhouding weergegeven, vervolgens de doelstelling voor de oppervlakte en/of kwaliteit en de doelstelling voor het leefgebied en/of omvang van de populatie.

Tabel 5.1 | Habitattypen en -soorten van Natura 2000-gebied Kop van Schouwen.

Habitattypen	Landelijke SVI	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.
H2110 Embryonale duinen	+	=	=
H2120 Witte duinen	-	=	>
H2130A Grijze duinen (kalkrijk)	--	>	>
H2130B Grijze duinen (kalkarm)	--	>	>
H2130C Grijze duinen (heischraal)	--	>	>
H2150 Duinheiden met struikhei	+	=	=
H2160 Duindoornstruwelen	+	=($<$)	=
H2170 Kruipwilgstruwelen	+	=($<$)	=
H2180A Duinbossen (droog)	+	=($<$)	=
H2180B Duinbossen (vochtig)	-	=($<$)	>
H2180C Duinbossen (binnenduinrand)	-	=($<$)	=
H2190A Vochtige duinvalleien (open water)	-	>	>
H2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	-	>	>
H2190C Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	-	>	>
H2190D Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	-	=	=
H6410 Blauwgraslanden	--	=	=
Habitatsoorten			
H1014 Nauwe korfslak	-	=	=
H1340 Noordse woelmuis	--	=	>
H1903 Groenknolorchis	--	>	>

Landelijke staat van instandhouding: + gunstig; - matig gunstig; -- zeer ongunstig.

Doelstelling voor oppervlakte en/of kwaliteit: = behoud; > uitbreiding. = ($<$) achteruitgang ten gunste van ander habitatype toege staan.

Doelstelling voor leefgebied en/of omvang populatie: = behoud; > uitbreiding/verbetering.

5.5 Effectbeoordeling

Voor de aanleg van het ruiterspad en de uitbreiding van het wegtracé is bekeken of er (significant) negatieve effecten zijn voor de aangewezen habitattypen en -soorten van Natura 2000-gebied "Kop van Schouwen".

5.5.1 Habitattypen

Er zijn 16 habitattypen aangewezen voor dit Natura 2000-gebied. De vroongronden waarbinnen het ruiterspad wordt aangelegd, worden gekenmerkt door de aanwezigheid van kalkarme grijze duinen (H2130B) en droog duinbos (H2180A), twee van de voor dit Natura

2000-gebied aangewezen habitattypen. Verder westelijk komen in de vroongronden vochtige duinvalleien met open water (H2190A) voor, eveneens aangewezen habitat voor de Kop van Schouwen.

Ter plaatse van de werkzaamheden zijn bovengenoemde habitats kalkarme grijze duinen (H2130B) en droog duinbos (H2180A) aanwezig. Het aan te leggen ruiterspad loopt grotendeels langs het aangewezen habitatype droog duinbos, in een deel waar het landschap gekenmerkt wordt door een overwoekering van met name brem. Kleine delen aan de noordzijde van het tracé bevatten een vrij ruige vegetatie die be-

staat uit braam, grassen en enkele algemene kruiden. Dergelijke habitats kunnen niet worden toegeschreven aan een habitatype dat is aangewezen voor het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen. De instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatype kalkarme grijze duinen (H2130B) zijn gesteld op uitbreiding oppervlakte en uitbreiding/verbetering kwaliteit. Voor het habitatype droog duinbos (H2180A) zijn de instandhoudingsdoelstellingen achteruitgang oppervlakte ten gunste van ander habitatype toegestaan en behoud van kwaliteit gesteld (zie tabel 5.1).

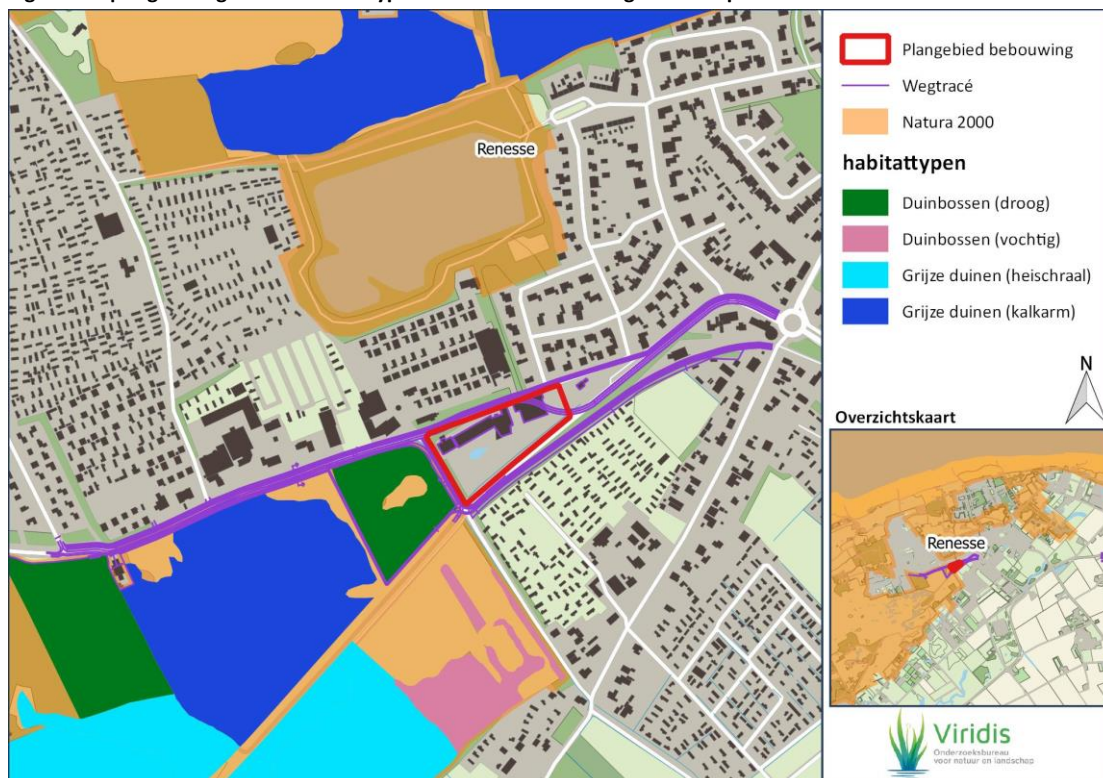
Hoewel de werkzaamheden van de aanleg en het gebruik van het ruiterspad niet tot een aantasting van aangewezen habitatypes leidt omdat ze niet daadwerkelijk aanwezig zijn, beperkt de aanleg wel de kans op het behalen van de doelstellingen. Bij het aanleggen van het ruiterspad kan de kwaliteit van de natuurwaarden mogelijk verbeterd door het verwijderen van brem ten behoeve van het ruiters/zandpad. Indien er bij de werkzaamheden meer brem verwijderd wordt dan alleen ter plaatse van het ruiterspad kan het huidige gebied omgevormd worden tot grijs duin. Hierdoor wordt een bijdrage geleverd aan de toename van het aangewezen habitatype. Ook wordt hiermee de potentiële waarde voor doelsoorten verbeterd.

De uitbreiding van het wegtracé loopt deels door de aangewezen habitatypes droog duinbos (op twee locaties) en kalkarme grijze duinen (Figuur 5.2). De overlap van de aan te leggen wegdelen en deze aangewezen habitatypes beslaat maximaal 6 meter, over de gehele lengte van de uitbreiding. Hierdoor kunnen er negatieve effecten optreden voor de instandhoudingsdoelstellingen voor deze habitatypes. Het habitatype kalkarme grijze duinen (H2130B) verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding, voor dit habitatype mag geen achteruitgang in oppervlakte plaats vinden.

Achteruitgang van het habitatype droog duinbos is alléén toegestaan als dit ten gunste is van een ander habitatype dat expliciet is aangegeven in het aanwijzingsbesluit. Voor droog duinbos (H2180A) houdt dit in dat de achteruitgang alleen ten gunste mag gaan van de types grijze duinen (H2130) of vochtige duinvalleien (H2190).

De werkzaamheden leiden tot aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Een passende beoordeling moet uitwijzen of deze aantasting significant negatief is voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied "Kop van Schouwen".

Figuur 5.2 | Begrenzing van de habitatypes van het Natura 2000-gebied "Kop van Schouwen".

5.5.2 Habitatsoorten

Voor het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen zijn drie habitatsoorten aangewezen, te weten de nauwe korfslak, noordse woelmuis en groenknolorchis.

De nauwe korfslak (H1014) komt voornamelijk voor in overgangszones tussen natte en droge gebieden. Het tracé voor het ruiterspad bevindt zich echter in één van de drogere zones van het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen, waardoor geschikt leefgebied voor de nauwe korfslak hier ontbreekt. De soort is tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen en ook in de literatuur zijn geen waarnemingen van de nauwe korfslak gevonden in de nabijheid van het plangebied.

De noordse woelmuis (H1340) wordt voornamelijk aangetroffen in ruigere, kruidenrijke vegetaties op natte plaatsen. Geschikt leefgebied voor de noordse woelmuis is binnen de vroongronden wel aanwezig, maar bevindt zich op minimaal 35 meter westelijk van het plangebied. Sporen of exemplaren van de noordse woelmuis werden tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen. Uit de literatuur zijn uitsluitend meerdere waarnemingen van de noordse woelmuis op enkele kilometers afstand van het plangebied.

De groenknolorchis (H1903) komt voor op zonnige, soms licht beschaduwde, iets open plaatsen (vaak enigszins verstoorde plekken) op vrij natte, voedselarme, zwak zure tot kalkhoudende grond. Vrijwel altijd groeit de groenknolorchis op plaatsen die in de winter zeer nat zijn of zelf onder water staan.

Het plangebied bevindt zich echter in een zeer droog gedeelte van het gebied, waardoor geschikt leefgebied voor de groenknolorchis hier ontbreekt. Waarnemingen van de groenknolorchis zijn bekend uit de Verklipperduinen, op 3,5 km ten westen van het plangebied.

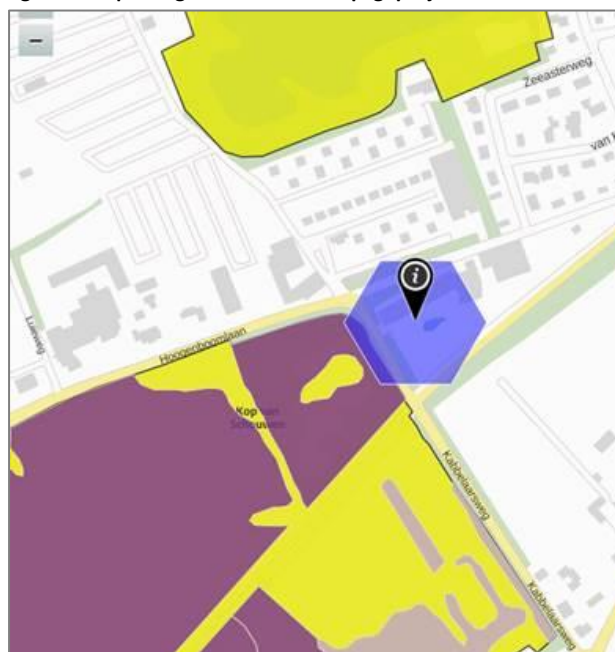
5.5.3 Programmatistische Aanpak Stikstof

Depositie van stikstof kan met name in gebieden met een voedselarme bodem leiden tot sterke veranderingen in de vegetatiestructuur en -samenstelling. Omdat de ingrepen in het plangebied in de directe nabijheid van dergelijk voedselarm natuurgebied plaatsvinden, zijn negatieve effecten waarschijnlijk.

Uit onderstaande figuur (Figuur 11) blijkt dat het dichtstbij gelegen aangewezen habitattypen binnen

de rekenhexagoon is gelegen waar de bron van de uitstoot in moet worden gemodelleerd.

Figuur 5.2 | Plangebied met daarop geprojecteerd de reken-

hexagoon waarop de modellen worden gebaseerd. De gekleurde vlakken betreffen Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied.

Op basis van vergelijkbare ervaringen op andere locaties zal dit in de modellen tot (zeer) hoge deposities tot 25 mol leiden. De grenswaarde voor een vergunningaanvraag ligt bij 1 mol, wat een zware overschrijding van de toelaatbare belasting inhoudt. Hoewel een aanvraag van een vergunning mogelijk is, is in voorliggend geval afstemming met de provincie Zeeland noodzakelijk. Dit enerzijds vanwege de zwaarte van de overschrijding, anderzijds vanwege het vertekend beeld dat ontstaat door de nabije ligging van de bron tot het Natura 2000-gebied; met een toename van de afstand zal de depositiewaarde snel afnemen. Een gedetailleerde berekening moet meer inzicht verschaffen in de daadwerkelijke depositie en de mate van overschrijding van de grenswaarden.

5.6 Conclusie Voortoets gebiedsbescherming

Er komen twee aangewezen habitattypen binnen de begrenzing van het plangebied voor: kalkarme grijze duinen (H2130B) en droog duinbos (H2180A). Zowel het wegtracé als het ruiterspad lopen door deze habitattypen.

- Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de aangewezen habitattypen kunnen niet uitgesloten worden.
- Het opstellen van een passende beoordeling voor de uitbreiding van het wegtracé en het aanleggen van het ruiterspad is noodzakelijk.

Geschikt leefgebied voor habitatsoorten ontbreekt, en de aangewezen soorten komen dan ook niet binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden voor. Negatieve effecten zijn uitgesloten.

- Negatieve effecten op de habitatsoorten nauwe korfslak, noordse woelmuis en groenknolorchis zijn uitgesloten.

Uit een eerste berekening blijkt dat de grenswaarden voor stikstofdepositie mogelijk worden overschreden.

- Het opstellen van een passende beoordeling is noodzakelijk. Hierin dient een PAS-berekening te worden uitgevoerd.

6 Quicksan soortbescherming

De diverse ingrepen in het plangebied kunnen gevolgen hebben voor de ter plaatse voorkomende (beschermde) flora en fauna. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming overtreden en moet voor de uitvoering een ontheffing van de Wet Natuurbescherming worden aangevraagd. Hieronder worden de resultaten per soortgroep besproken. Daarbij is een effectenbeoordeling opgenomen, waarin helder beschreven wordt of er negatieve effecten optreden of te verwachten zijn en, indien van toepassing, of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om effecten te voorkomen of te verzachten en of eventueel vervolgonderzoek of ontheffing van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk is.

6.1 Vraagstelling

Om goed voorbereid te zijn op een eventueel noodzakelijke ontheffing van de Wet Natuurbescherming wil de Gemeente Schouwen Duiveland antwoord op de volgende vragen:

- Zijn in het plangebied beschermde soorten uit de Wet Natuurbescherming of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig?
- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingrepen en de benodigde werkzaamheden?
- Is het noodzakelijk om vervolgonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van strikt beschermde soorten?
- Is het aanvragen van een ontheffing van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk?

6.2 Resultaten en effectbeoordeling

6.2.1 Vaatplanten

Resultaten

De begroeiing is in de verschillende deelgebieden divers van aard. De onderzochte bermen bevatten een in grote lijnen eenvormige vegetatie met een boomlaag bestaande uit voornamelijk eik, es, berk, zwarte els en meidoorn, waaronder een voor voedselrijke bodems kenmerkende vegetatie groeit met soorten zoals grote brandnetel en fluitenkruid. Het grasland

oostelijk van het hotel is ingezaaid met een diversiteit aan algemene kruiden, zoals duizendblad, smalle weegbree, witte klaver en Canadese fijnstraal. De vegetatie rond het hotel bestaat uit aangeplante sierheesters en bomen en een diversiteit aan kruiden van voedselrijke en verstoorde grond, zoals grote brandnetel, fluitenkruid en ridderzuring. Ter plaatse van de doorsteek van het ruiterspad door het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen, bestaat de vegetatie uit een overwoekering van brem en op kleine schaal grassen en braamstruiken.

Beschermde plantensoorten zijn in geen van de deelgebieden aangetroffen. Ook uit de literatuur zijn geen waarnemingen van beschermde planten in de nabijheid van het plangebied bekend. Gezien de aanwezige habitat worden deze binnen de begrenzing van het plangebied ook niet verwacht.

Effectbeoordeling

Op basis van *expert judgement* is beoordeeld dat het voorkomen van beschermde plantensoorten binnen het plangebied uitgesloten is. Er zijn daarom geen negatieve effecten op strikt beschermde plantensoorten te verwachten.

6.2.2 Grondgebonden zoogdiersoorten

Resultaten

Tijdens het veldbezoek werd ter plaatse van de doorsteek van het ruiterspad door het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen een damhert aangetroffen. Deze soort is beschermd onder de Wet Natuurbescherming. Ook sporen van damherten waren op deze locatie verspreid aanwezig. Ook uit de literatuur zijn waarnemingen van het damhert bekend in de ruime omgeving van het plangebied. Met name westelijk van het plangebied komt het damhert veelvuldig voor. Daarnaast werden sporen aangetroffen van ree, konijn en mol. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de Wet Natuurbescherming. Elders in het onderzoeksgebied werden geen beschermde grondgebonden zoogdieren aangetroffen.

Op basis van de literatuurstudie zijn ook geen andere beschermde soorten grondgebonden zoogdieren binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden te verwachten.

Effectbeoordeling

Het onderzoeksgebied is van beperkte waarde voor het beschermde damhert. Het merendeel van de waarnemingen van deze soort concentreert zich in het uitgestrekte gebied westelijk van het plangebied en naar alle waarschijnlijkheid doet het damhert het plangebied slechts incidenteel aan. Er is derhalve geen sprake van negatieve effecten op deze soort, omdat ruimschoots voldoende alternatief leefgebied aanwezig is in de directe omgeving van het plangebied.

Het is redelijkerwijs niet te verwachten dat de werkzaamheden negatieve effecten hebben op andere beschermde soorten.

6.2.3 Vleermuizen

Resultaten

Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen kan onderscheid gemaakt worden in vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Vliegroutes en foerageergebied zijn naar alle waarschijnlijkheid in het gebied aanwezig, maar bij de nieuwe inrichting blijft dit onveranderd.

Verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn te verwachten in het te slopen hotel. Langs de bovenrand van de oostgevel van het hotel bevindt zich een opening die leidt naar de spouw. Hierin kunnen vleermuizen verblijven. Op diverse plaatsen aan de oost- en zuidzijde van het hotel zijn scheefliggende dakpannen en opstaande loodslabben aangetroffen, die eveneens als verblijfplaats voor vleermuizen dienst kunnen doen.

Omdat op basis van het afgelegde veldbezoek niet met zekerheid kan worden gezegd of al dan niet vleermuizen aanwezig zijn, is nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk. Het onderzoek naar vleermuizen dient te worden uitgevoerd volgens de richtlijnen van het vleermuisprotocol. Dit protocol is ontwikkeld door, de Zoogdiervereniging en het Netwerk Groene Bureaus in samenwerking met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN).

In enkele bomen aan de Kabbelaarsweg zijn voor vleermuizen geschikte holten aangetroffen. Omdat deze bomen en daarmee de potentiële verblijfplaatsen behouden blijven in de nieuwe inrichting, wordt

nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen in deze bomen niet noodzakelijk geacht.

Verblijfplaatsen (of daartoe geschikte holten) zijn in de bomen ter plaatse van de Hoogenboomweg niet aangetroffen. Mogelijk is de bomenrij geschikt als vliegroute, maar op korte afstand zijn voldoende alternatieven aanwezig.

Effectbeoordeling

Het kan niet worden uitgesloten dat vleermuizen verblijfplaatsen hebben in het te slopen Hampshire hotel in het plangebied. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen of vleermuizen in het pand verblijven en of de sloop van het hotel negatieve effecten op deze vleermuizen heeft.

6.2.4 Vogels

Resultaten

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogels aangetroffen. Wel kunnen in de bomen en struiken in het plangebied diverse algemene vogels tot broeden komen zoals bijvoorbeeld de merel, houtduif en winterkoning.

Effectbeoordeling

Negatieve effecten op broedvogels met een jaarrond beschermde nestplaats zijn niet te verwachten. Het is echter niet uit te sluiten dat enkele algemene broedvogels door de werkzaamheden worden verstoord. Negatieve effecten zijn echter door inachtneming van eenvoudige mitigerende maatregelen goed te voorkomen (zie paragraaf 6.3). Indien de werkzaamheden en met name de kap van bomen en struiken buiten de broedperiode van vogels wordt uitgevoerd treden er geen negatieve effecten op broedvogels op.

6.2.5 Amfibieën

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden binnen een periode die niet geschikt is voor de inventarisatie van amfibieën. Er zijn dan ook geen amfibieën waargenomen. Het plangebied is beoordeeld als ongeschikt habitat voor beschermde amfibieënsoorten. Geschikt voortplantingswater ontbreekt in het plangebied. In de ruime omgeving van het plangebied komen de beschermde boomkikker, rugstreeppad en heikikker voor rond de ondiepe duinplassen in de vroongronen westelijk van het plangebied. Verwacht wordt dat overwinteringsgebieden van de genoemde soorten verder westelijk liggen. Daardoor ligt het voorkomen ruimschoots buiten de invloedsfeer van de voorgenomen werkzaamheden. De boomkikker komt tot op

minimaal 2,7 kilometer afstand van het plangebied voor, de rugstreeppad op minimaal 2 kilometer.

Effectbeoordeling

Voortplantingsbiotopen van beschermde soorten amfibieën komen binnen de begrenzing van het plangebied en binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden niet voor. Verwacht wordt dat ook de overwinteringsgebieden verder westelijk gelegen zijn. Het is daarom uit te sluiten dat de ruimtelijke ontwikkelingen negatieve effecten hebben op beschermde soorten amfibieën. Er is geen aanvullend onderzoek naar het voorkomen van beschermde amfibieën nodig. Om zekerheid te verkrijgen dat ook eventuele zwerfende individuen geen negatieve effecten zullen ondervinden dient de kap van de bosschages uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare periodes, d.w.z.: van begin augustus tot eind oktober.

6.2.6 Reptielen

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden binnen een periode die niet geschikt is voor de inventarisatie van reptielen. Er zijn dan ook geen reptielen waargenomen. Het plangebied is beoordeeld als ongeschikt habitat voor beschermde reptielensoorten. Op ruim 400 meter afstand van het plangebied is het voorkomen van de levendbarende hagedis bekend, maar de aanwezigheid beperkt zich tot de vochtiger delen van de vroongronden, westelijk van het plangebied.

Effectbeoordeling

Beschermde soorten reptielen komen binnen het plangebied en binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden niet voor. De levendbarende hagedis heeft een voorkeur voor dichtbegroeide vochtige plaatsen. Dit habitat ontbreekt binnen de begrenzing van het plangebied. Mogelijk komt de soort wel op enige afstand van het plangebied voor. Om mogelijke effecten op eventueel zwerfende individuen te voorkomen dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare periodes, d.w.z.: van begin augustus tot eind oktober. Door het uitvoeren van deze maatregelen is het uit te sluiten dat de ruimtelijke ontwikkelingen negatieve effecten hebben op beschermde soorten reptielen.

6.2.7 Ongewervelde diersoorten

Beschermde ongewervelde diersoorten stellen specifieke eisen aan hun biotoop. In het onderzoeksgebied zijn in het geheel geen geschikte biotopen voor deze soorten aanwezig. Het is daarom uitgesloten dat er

negatieve effecten zijn voor strikt beschermde ongewervelde dieren.

6.3 Mitigatie

Mogelijk komen enkele algemene vogels in de te kappen bomen tot broeden. Door mitigerende maatregelen te treffen tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden wordt een eventuele overtreding van de Wet Natuurbescherming voorkomen en wordt invulling gegeven aan de algemene zorgplicht. Voor vleermuizen dienen mogelijk eveneens mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd. Deze maatregelen worden op basis van het nader onderzoek bepaald.

6.3.1 Algemeen

- Het is noodzakelijk om mitigerende maatregelen uit te voeren. Deze worden hieronder beschreven.
- Er worden door de werkzaamheden geen verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming overtreden mits de mitigerende maatregelen uitgevoerd worden.
- Het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet is vooralsnog niet noodzakelijk. Op basis van het nog uit te voeren nader onderzoek naar vleermuizen kan echter een ontheffingsaanvraag noodzakelijk blijken te zijn.

6.3.2 Vogels

Het is te verwachten dat vogelsoorten rondom het onderzoeksgebied tot broeden kunnen komen. Vogelnesten zijn strikt beschermd gedurende de periode dat de nesten in gebruik zijn.

- Verstoring dient voorkomen te worden. De werkzaamheden dienen buiten de broedtijd (globaal 15 maart tot 15 juli) uitgevoerd te worden.

6.3.3 Zorgplicht

Ook dienen uit oogpunt van de zorgplicht de volgende maatregelen getroffen te worden:

- Bij noodzakelijke extra verlichtingspunten dient uitstraling van licht naar de omgeving voorkomen te worden door het gebruik van omlaag gerichte lichtpunten en/of het laag bij de grond aanbrengen van lichtpunten.

6.4 Conclusies Quickscan soortbescherming

- Het is noodzakelijk nader onderzoek naar het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen in het te slopen hotel uit te voeren.

- Het is noodzakelijk om mitigerende maatregelen uit te voeren voor potentiële broedgevallen van algemene vogelsoorten.
- Het aanvragen van een ontheffing van de Wet Natuurbescherming is vooralsnog niet noodzakelijk. Op basis van het nog uit te voeren nader onderzoek naar vleermuizen kan echter een ontheffingsaanvraag alsnog noodzakelijk blijken te zijn.

7 Nee tenzij-principe Natuurnetwerk Nederland

Onderstaande toetsing is uitgevoerd op basis van gegevens uit diverse beschikbare bronnen, waaronder: het Geoloket Natuur en Landschap van de provincie Zeeland Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast is er op 5 januari 2017 een veldbezoek uitgevoerd door een ervaren veldecoloog. Door deze gegevens te combineren is het mogelijk een goed beeld te vormen van de aanwezige en potentiële waarden van het plangebied. In het onderhavige hoofdstuk wordt getoetst of de voorgenomen ingreep een significante aantasting van aanwezige wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) veroorzaakt.

De toetsing heeft uitsluitend betrekking op de effecten van de uitbreiding van het wegtracé en de aanleg van het ruiterspad ten westen van de Kabbelaarsweg, in de hier gelegen vroongronden die eveneens deel uitmaken van het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen (Figuur 6.1). De overige ingrepen in het plangebied vinden buiten de begrenzing van het NNN plaats.

Figuur 6.1 | Begrenzing van het NNN (groen). Het aan te leggen ruiterspad en de uitbreiding van het wegtracé zijn in paars weergegeven.

7.1 Nee tenzij-principe

Wanneer bij ruimtelijke ontwikkelingen een bestemmingsplan wijziging moet worden doorgevoerd dient altijd een 'Nee, tenzij'-toets te worden uitgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er als gevolg van de voorgenomen maatregelen significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden. In de natuurtoets zal onderzocht worden of een toetsing in het kader van het 'Nee, tenzij'-afweging noodzakelijk is. Toestemming voor deze ruimtelijke ontwikkeling is alleen mogelijk indien er: 1) sprake is van een groot openbaar belang, 2) geen reële alternatieven zijn, en 3) de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, de oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

7.1.1 Groot openbaar belang

Met betrekking tot de veiligheid van de weggebruikers en omwonenden is er sprake van een groot openbaar belang. De bestaande infrastructuur ter plaatse van de Vroonweg, Kabbelaarsweg en de Hooogenboomlaan voldoet niet meer aan de eisen die tegenwoordig gesteld worden. Het gebied wordt intensief gebruikt als recreatiegebied en verwacht wordt dat door de vernieuwing van het hotel de verkeersstroom alleen maar zal toenemen. Deze verouderde infrastructuur in combinatie met de hoge recreatiedruk leidt tot gevaarlijke situaties en een herstructurering is noodzakelijk.

7.1.2 Reële alternatieven

Het belang van de herstructurering is vastgesteld in bovenstaande paragraaf. Gezien het een herstructurering van bestaande verbindingswegen betreft is een reëel alternatief niet direct voorhanden. Het verleggen van de wegen is een mogelijkheid, maar hier kleven meer nadelen aan dan voordelen. Er zullen of woningen, of een groter gebied van het NNN of het Natura 2000-gebied opgeofferd moeten worden.

7.1.3 Negatieve effecten op bestaande kenmerken en waarden

Mogelijk negatieve effecten op de bestaande waarden en kenmerken van het gebied worden onderstaand in paragraaf 7.2 t/m 7.7 getoetst.

7.2 Bestaande en potentiële waarden

Aspect 1: Bestaande en potentiële waarden van het ecosysteem, inclusief de vereiste omgevingsfactoren (zoals donkerte, bodem, water en milieu).

A. Bestaande waarde van het ecosysteem

B. Duin- en kwelderlandschap en open duin

C. Potentiële waarde

A) De bestaande waarde van het gebied wordt gebaseerd op de actuele botanische natuurwaarde van de natuur ter plekke. Het plangebied is gesitueerd tussen een kleine bosschage aan de Kabbelaarsweg en open duinen ten westen van het tracé van het ruiterspad. Het plangebied omvat een smalle strook met een overwoekering van de vegetatie door brem en deels door grassen en braamstruiken. Het terrein is als geheel erg soortenarm. De bestaande natuurwaarde binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden kan dan ook als vrij laag worden beschouwd.

B) Op de kaart “Natuurbeheertypen 2017” van het Geoloket Natuur en landschap van de provincie Zeeland, wordt de bosschage ten oosten van het tracé van het ruiterspad gekarakteriseerd als “Duin- en kwelderlandschap” en het gebied westelijk van het tracé als “open duin”. Het plangebied vormt echter een overgang van open duin naar de bosschage en is daarom niet als onderdeel van het beheertype open duin te beschouwen. Als onderdeel van het beheertype duin- en kwelderlandschap bevat het plangebied eveneens een afwijkend fragment in het open landschap dat zich zowel aan de noord- als westzijde uitstrekt tot de kust.

C) De potentiële waarde van het plangebied is beoordeeld op basis van de literatuurgegevens in combinatie met het uitgevoerde veldbezoek. De enige beschermde soort die tijdens het veldonderzoek is aangetroffen is het damhert. De huidige inrichting van het plangebied, biedt aan andere beschermde soorten slechts zeer marginale mogelijkheden. De overwoekering door brem, grassen en braam zorgt voor ongeschikt habitat. Door de overwoekering van brem, braam en grassen is de kans op ontwikkeling van een soortenrijker habitat eveneens nihil. De potentiële waarde van het plangebied wordt daarom als uiterst

beperkt beschouwd. Het is mogelijk om de potentiële waarde van het gebied te verhogen door passend beheer. Gezien de huidige, beperkte waarde van plangebied en de mate van beheer die noodzakelijk is om de (potentiële) waarde te verhogen, wordt er aangeraden om het herin te richten deel te compenseren op een aangesloten locatie die in potentie al meer waarde heeft dan de huidige locatie.

➤ De uitbreiding van het wegtracé leidt niet tot aantasting van de actuele of potentiële natuurwaarde van het gebied. Er wordt aangeraden om op een andere locatie die meer potentie heeft te compenseren.

7.3 Robuustheid en aaneengeslotenheid

Oppervlakteverlies en versnippering van gebieden aangewezen als NNN is onwenselijk. Verlies van oppervlakte leidt tot verkleining en in sommige gevallen ook tot versnippering van leefgebied. Dit aspect wordt uitsluitend op basis van het veldonderzoek en *expert judgement* beoordeeld.

Het plangebied zal worden doorsneden door een ruiterspad met een breedte van zo'n twee meter. Dit pad zal echter voor de aanwezige fauna eenvoudig overstekbaar zijn. Van versnippering is derhalve geen sprake. Ter plaatse van de uitbreiding van het wegtracé gaat een klein oppervlak verloren. Dit oppervlak bestaat voornamelijk uit braam en is daardoor van beperkte waarde. Hoewel er een zeer gering oppervlakverlies plaatsvindt zal de robuustheid van het gebied niet significant worden aangetast.

➤ De aanleg van het ruiterspad en de uitbreiding van het wegtracé hebben geen significant negatieve effecten op de aaneengeslotenheid en robuustheid van het NNN.

7.4 De aanwezigheid van bijzondere soorten

De aanwezigheid van bijzondere (beschermde) soorten is beoordeeld op basis van literatuurgegevens en het veldbezoek. Voor de literatuurgegevens is gebruik gemaakt van de gegevens uit Nationale Databank Flora en Fauna.

Vanuit de NDFF zijn er, op een aantal vogelsoorten na, geen beschermde soorten bekend binnen de begrenzing van het plangebied. Op enkele honderden meters westelijk van het plangebied zijn echter in de

vochtige duinvalleien waarnemingen bekend van onder meer rugstreeppad, heikikker, boomkikker, levendbarende hagedis en damhert. De groenknolorchis komt op enkele kilometers van het plangebied voor. De kans dat deze soorten het plangebied aandoen is echter klein, met uitzondering van het damhert. Geschikt habitat voor de genoemde beschermde soorten is in het plangebied niet aanwezig.

Tijdens het veldonderzoek werd echter ter plaatse van het tracé van het ruiterspad een damhert aangetroffen. Het betreft een onder de Wet Natuurbescherming beschermde soort. Grote aantallen exemplaren van het damhert komen in het gehele natuurgebied westelijk van het plangebied voor. Het waargenomen exemplaar en de aangetroffen sporen wijzen op incidenteel bezoek van het damhert aan de planlocatie. Het plangebied vormt echter geen essentieel onderdeel van het leefgebied van het damhert.

Het voorkomen van bijzondere soorten in het plangebied wordt daarmee als uiterst beperkt beschouwd. Gezien de omvang van de ontwikkeling en de gesteldheid van het terrein in de huidige staat worden er geen significante effecten op bijzondere soorten verwacht. Met betrekking tot de functionaliteit van het gebied voor bijzondere soorten zal er geen verandering zijn. Ook na aanleg van het ruiterspad blijft het gebied passeerbaar voor bijzondere of beschermde soorten.

- Wegens het ontbreken van bijzonder soorten op de uitbreidinglocatie zal de uitbreiding van het wegtracé niet tot negatieve effecten op aanwezige bijzondere soorten leiden.

7.5 Verbindingsfunctie

Ecologische verbindingszones zijn in het hedendaagse druk bevolkte Nederland een noodzaak. Ze verbinden gebieden van gelijk karakter met elkaar. Langs deze zones kunnen planten en dieren van het ene gebied naar het andere gebied trekken. Daar waar verbindingszones infrastructurele werken kruisen worden faunapassages aangelegd. Ecologische verbindingszones verbinden kerngebieden van de EHS en maken barrières als wegen passeerbaar voor flora en fauna. Het Rijk en provincies hebben hiertoe verschillende verbindingszones aangewezen. Essentiële verbindingszones zijn verbindingszones tussen natuurgebieden zoals ecologische verbindingszones, ecoducten en faunavoorzieningen.

In of in de directe omgeving van het plangebied zijn geen faunaverbindingen aanwezig. Het plangebied betreft een uitloper van het gebied dat deel uitmaakt van het NNN dat uitsluitend in westelijke richting doorloopt. Aan de noord- en oostzijde eindigt het gebied tegen de bebouwde kom van Renesse. Zuidelijk loopt het NNN nog enkel tientallen meters door, om daar te eindigen bij bebouwing en campings. Het plangebied omvat het tracé van een aan te leggen ruiterspad, dat in de toekomstige situatie voor de aanwezige fauna passeerbaar blijft.

- De aanleg van het tracé zal de huidige functionaliteit van het gebied niet aantasten.

7.6 Behoud van oppervlakte

Het toetsingsaspect behoud van oppervlakte heeft een overlap met het aspect robuustheid en aaneengeslotenheid. Er mag geen significante vermindering van de oppervlakte optreden.

Bij de aanleg van het tracé zal een minimale vermindering van oppervlak plaatsvinden. Als wordt gekeken naar de totale oppervlakte van het gebied dan is deze vermindering niet significant te noemen. Daarnaast is het oppervlak wat verloren gaat door de ontwikkeling van een beperkte ecologische waarde, waardoor geen afbreuk aan de waarden is te verwachten. Indien compensatie voor de oppervlakte uitgevoerd dient te worden, wordt aangeraden deze compensatie uit te voeren op een aangesloten locatie met een hogere huidige potentiële waarde.

- Door de aanleg van het wegtracé zal geen significante vermindering van oppervlakte optreden. Eventuele compensatie voor het minimale te verdwijnen oppervlak dient op een nader te specificeren locatie plaats te vinden.

7.7 Behoud van samenhang

Het toetsingsaspect behoud van samenhang bevat elementen van robuustheid, aaneengeslotenheid en verbindingszones en hangt daarom sterk samen met de toetsingsaspecten zoals genoemd in paragraaf 7.2, 7.4 en 7.5.

Het plangebied betreft een uitloper van het uitgestrekte natuurgebied dat in westelijke richting doorloopt. Door de aanleg van het ruiterspad zal geen ver-snijpering of significant oppervlakteverlies optreden. De aanleg van het wegtracé zal de samenhang van het gebied niet aantasten.

8 Conclusie

Hieronder worden de conclusies van de verschillende toetsen verwoord.

Gebiedsbescherming

- De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Kop van Schouwen worden aangetaast. Een passende beoordeling moet uitwijzen of de negatieve effecten op aangewezen habitattypen en -soorten significant zijn. Uitvoering van een passende beoordeling en het aanvragen van een vergunning in het kader van de Wet Natuurbescherming is voor de aangewezen habitattypen en -soorten noodzakelijk.
- In deze passende beoordeling dient aanvullend een gedetailleerde berekening in het kader voor de Programmatische Aanpak Stikstof te worden uitgevoerd om de effecten van de aanpassing van de wegen en het nieuwe gebruik van het hotel te kunnen bepalen. Deze berekening zal moeten uitwijzen of een vergunning voor dit onderdeel noodzakelijk is.
- Bij het aanleggen van het ruiterspad wordt de kwaliteit van de natuurwaarden verbeterd doordat de brem verwijderd wordt ten behoeve van het ruiters/zandpad. Indien er bij de werkzaamheden meer brem verwijderd wordt dan alleen ter plaatse van het ruiterspad kan het huidige gebied omgevormd worden tot grijs duin. Hierdoor wordt een bijdrage geleverd aan de toename van het aangewezen habitatype. Ook wordt hiermee de potentiële waarde voor doelsoorten verbeterd.

Soortbescherming

- In het plangebied is een damhert aangetroffen. Gezien het zeer uitgestrekte leefgebied van deze soort ten westen van het plangebied, zullen de ingrepen geen negatief effect op deze soort hebben. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming is voor het damhert niet nodig.
- Mogelijk komen in het te slopen hotel verblijfplaatsen van vleermuizen voor. Nader onderzoek naar deze soortgroep is noodzakelijk.
- Pas na afronding van het nader onderzoek naar vleermuizen kan definitief worden gezegd of een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk is.
- Om negatieve effecten op eventueel zwerfende reptielen en amfibieën te voorkomen is het noodzakelijk de kap van bosschages uit te voeren buiten de kwetsbare periodes, d.w.z. uitvoeren vanaf augustus tot eind oktober
- Verstoring van broedende vogels dient voorkomen te worden. De kapwerkzaamheden dienen daarom buiten de broedtijd (globaal 15 maart tot 15 juli) uitgevoerd te worden.

Nationaal Natuurnetwerk

- De uitvoering van de werkzaamheden kan doorgang vinden mits er compensatie plaats vindt op een nog nader te bepalen locatie waar de huidige en/of potentiële waarden hoger zijn dan de waarden van het deel dat verdwijnt door de werkzaamheden.

9 Literatuurlijst

- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Van Laar, V., Smeenk, C. & Thissen, J.B.M., 1992.
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Husting, F. & Vergeer, J., 2002.
Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000
Uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Maas, P., 2014.
Voortoets Natuurbeschermingswet en Quicksan Flora- en faunawet Gemeente Schouwen-Duiveland. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg
- Ministerie van LNV, 2005.
Hoofdpijnen begrenzing en selectie Natura 2000 gebieden.
- Nationale Databank Flora en Fauna via <https://ndff-ecogrid.nl/>
- Twisk, P., Diepenbeek, A. van & Bekker, J.P., 2010.
Veldgids Europese zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Provincie Zeeland, 2012 met aanpassingen 2016. Omgevingsplan Zeeland 2012-2018, Beleid voor ruimte, milieu, water en natuur, herziene versie 2016. Provincie Zeeland, Middelburg
- Provincie Zeeland, 2015. Natuurbeheerplan Zeeland 2016. Provincie Zeeland, Middelburg